

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗМІСТУ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ШВЕЙНОГО ВИРОБНИЦТВА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

іншого учня допомогти в оформленні навчального кабінету, привести в належний порядок прилади, меблі тощо.

Висновки. Важливою віхою виховання працелюбності є глибоке розуміння особистістю істотного значення праці у житті суспільства взагалі та кожної людини зокрема, переконання у необхідності робити свій внесок у розвиток економіки, у створення особистого матеріального добробуту. Професійна орієнтація є компасом у здійсненні всього вищесказаного.

1. Иовайша Л.А. *Проблемы профессиональной ориентации школьников.* – М.: Педагогика, 1983. – 128 с.

2. Кремень В.Г. *Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати.* – К.: Грамота, 2005. – 448 с.

3. Макаренко А.С. *Проблемы школьного советского воспитания. Лекция 4. Трудовое воспитание, отношения, стиль, тон в коллективе.* //Избранные произведения: В 3-х т. – Т.3. – К.: Рад.шк., 1983. – С. 65 – 88.

4. Русова С.Ф. *Вибрані педагогічні твори.* – К.: Освіта, 1996. – 304 с.

5. Ушинський К.Д. *Вибрані педагогічні твори: У 2-х т. – Т.1.* – 584 с.

6. Черникова Т.В. *Профориентационная поддержка старшеклассников: учеб.-метод. пособие.* – М.: Глобус, 2006. – 256 с.

Галина Мамус, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри трудового навчання
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Ольга Пінаєва, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
машинознавства та основ виробництва
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗМІСТУ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ШВЕЙНОГО ВИРОБНИЦТВА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

У статті проводиться аналіз структури змісту фахової підготовки вчителів трудового навчання в сучасній вищій педагогічній школі. Визначається роль спеціальних предметів у структурі навчально-пізнавальної діяльності студентів, розкриваються взаємозв'язки фахових дисциплін з предметами психолого-педагогічного і методичного циклів.

Постановка проблеми. В умовах інтенсивного розвитку науки, збільшення потоку нової інформації в усіх її галузях принципово змінюються мета і завдання освіти, яка покликана забезпечувати не тільки інтелектуальний потенціал суспільства, але й готувати фахівців нового типу відповідно до потреб сучасного виробництва. Вітчизняній школі потрібні педагогі-професіонали, які глибоко знають свій предмет, мають належного рівня знання з фундаментальних та психолого-педагогічних наук, високу професійну обізнаність та культуру, а головне – здатні формувати творчу особистість. Усе це зумовлює потребу подальшого удосконалення підготовки майбутніх вчителів та приводить до необхідності модернізації технологій, методик

навчання різних дисциплін у вищих закладах педагогічної освіти.

Інженерно-педагогічні факультети педагогічних ВНЗ відчувають гострий дефіцит навчальних підручників та посібників для студентів із спеціальних предметів, методичних рекомендацій для викладачів та майстрів виробничого навчання. Спостерігається недостатній зв'язок психолого-педагогічних, методичних і технічних дисциплін, простежується суперечність між рівнем сучасних вимог до випускників інженерно-педагогічних факультетів та реальним теоретичним і практичним навчанням, між традиційними й інноваційними методиками викладання фахових дисциплін.

Високі технології, автоматизація й

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗМІСТУ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ШВЕЙНОГО ВИРОБНИЦТВА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

комп'ютеризація виробничих процесів швейної промисловості вимагають від фахівця високої кваліфікації. Спеціальні предмети швейного виробництва займають важливе місце в підготовці кваліфікованих кадрів. За метою та місцем у процесі підготовки вчителя, змістом, формами і методами навчально-пізнавальної діяльності вони мають специфічні особливості порівняно з іншими навчальними дисциплінами. У зв'язку з цим необхідний дидактичний аналіз спеціальних предметів швейного виробництва, перш за все їх змісту, який значною мірою визначає організацію принципи і методи навчання, характер діяльності викладача і студентів.

Аналіз останніх досліджень. Вітчизняні і зарубіжні вчені та практики постійно звертаються до проблем удосконалення навчально-виховного процесу у вищій школі. Так, можна виокремити праці багатьох науковців різних галузей педагогічної науки, які займалися, зокрема, дослідженнями закономірностей формування професійних та особистісних якостей фахівця (В.Андрущенко, Б.Гершунський, А.Дьомін, І.Зязюн та ін.), розвитком теорії професійно-технічної освіти (С.Батишев, Р.Гуревич, Н.Ничкало та ін.), особливостями процесу теоретичної підготовки (П.Атутов, С.Гончаренко та ін.), проблемами виробничого навчання (М.Жиделєв, З.Решетова, В.Чебишева та ін.). Фундаментальні теоретико-методичні основи трудового і професійного навчання, які служать підґрунтям фахової підготовки вчителя трудового навчання, вивчали Ю.Васильєв, А.Линда, В.Мадзігон, В.Сидоренко, Д.Сметанін, Г.Терещук, Д.Тхоржевський та ін. Основні напрями теорії й методики навчання обслуговуючих видів праці досліджені в роботах О.Гнеденко, Н.Дубової, Н.Знамеровської, О.Лихолат, Т.Тхоржевської, Л.Шпак та ін.

У результаті аналізу літературних джерел ми відзначили, що однією з актуальних тем є проблема вдосконалення підготовки студентів у взаємозв'язку з умовами розвитку сучасного виробництва.

Метою статті є визначення ролі спеціальних предметів у підготовці вчителя трудового навчання, виділення структури та взаємозв'язку цих фахових дисциплін.

Відповідно до вищесказаного, визначено головне завдання – виявити можливості вдосконалення вивчення навчального матеріалу студентами спеціальних дисциплін швейного виробництва та встановити відповідні рівні засвоєння цього матеріалу.

Виклад основного матеріалу. Спеціальні

предмети швейного виробництва за змістом і місцем у навчальному процесі – своєрідна сполучна ланка між предметами загальнотехнічного і спеціальних циклів дисциплін швейного виробництва. Відбір змісту і логіка їх побудови представляють певну складність. Якщо зміст і логіка загальнотехнічних предметів визначаються у цілому тими науками, які вони відображають, то зміст спеціальних дисциплін швейного виробництва, перш за все технології, конструювання, – це синтез науково-технічних знань з різних наук (фундаментальних, прикладних, економічних) і виробничих знань та умінь. Важливими чинниками визначення змісту і побудови структури предметів швейного виробництва є вимоги до технології швейного виробництва, а також дотримання принципів дидактики, зокрема, систематичності і послідовності, доступності тощо.

Конкретний зміст кожного спеціального предмету швейного виробництва відображає зміст праці та структуру виробничої діяльності працівника цієї галузі. Разом із тим, аналізуючи навчальний матеріал цих взаємопов'язаних дисциплін у цілому, можна згрупувати його, виділити основні компоненти, загальні для змісту підготовки вчителів обслуговуючих видів праці.

Зважаючи на особливості фахової підготовки майбутніх учителів трудового навчання та специфіку швейного виробництва, нами виокремлено такі групи.

Перша група – навчальний матеріал, який розкриває питання технологічного обладнання та особливості його експлуатації: 1) заводська та технологічна класифікація швейного обладнання; 2) технічні характеристики швейного устаткування; 3) теоретичні основи будови і принципів дії швейного обладнання; 4) правила експлуатації та технічного догляду за швейним обладнанням.

Друга група – навчальний матеріал, який розкриває питання технології пошиття швейних виробів широкої номенклатури: 1) теоретичні основи процесів виготовлення швейних виробів (моделювання, конструювання, розкроювання, пошиття); 2) опис технологічних і трудових процесів, характерних для швейної галузі в цілому і для окремих професій, включаючи контроль і регулювання; 3) питання дотримання безпечної праці, гігієни і виробничої санітарії.

Третя група – навчальний матеріал, який висвітлює питання швейного матеріалознавства: 1) відомості про виготовлення волокон, ниток і тканин; 2) властивості волокон і тканин матеріалів; 3) їх класифікація та галузі використання.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗМІСТУ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ШВЕЙНОГО ВИРОБНИЦТВА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Четверта група – навчальний матеріал про організацію та економіку швейного виробництва, який включає: 1) проблеми планування роботи; 2) вибір технології та нормування часу на виготовлення швейного виробу; 3) підбір необхідних матеріалів, інструментів, швейного обладнання, режимів роботи та розрахунок собівартості; 4) контроль за технологічним процесом та якістю виготовлення швейних виробів, дотриманням вимог безпечної праці на робочих місцях. Вивчення зазначених відомостей сприяє пошуку резервів зниження матеріальних та трудових витрат, обґрунтування шляхів підвищення ефективності швейного виробництва, зростання продуктивності праці тощо.

Ці групи навчального матеріалу мають порівняно однакову питому вагу в загальному обсязі спеціальної підготовки майбутнього вчителя зі швейного виробництва. Така спільність змісту і кінцевої мети навчання цих предметів визначає загальні принципи організації, методи і прийоми їх вивчення. Розподіл навчального матеріалу спеціальних предметів на окремі дисципліни, як-от обладнання швейного виробництва, технологія виробництва одягу, матеріалознавство швейної промисловості та економіка й організація швейного виробництва, природно носить умовний характер, проте свідчить, що зміст цих предметів має складну багатокомпонентну структуру, характеризується великою різноманітністю об'єктів для вивчення. Все це вимагає комплексного застосування різних методів і прийомів навчання. Особлива увага повинна бути приділена організації самостійної роботи студентів із технічною літературою та нормативною документацією, використання вправ для розв'язання технічних завдань, аналізу і проектування технологічних процесів, виконання технічних розрахунків, застосування евристичних методів навчальної роботи. Необхідно також широко використовувати різні види натуральної і схематичної наочності, в комплексі застосовувати різну спеціальну літературу, інструктажі, технологічні картки та ін.

Специфіка вивчення фахових предметів, особливо конструювання і моделювання швейних виробів полягає в тому, що його зміст насичений матеріалом, який вимагає проведення конструкторських досліджень; вивчення закономірностей процесів і явищ, які виникають у процесі виконання креслень швейних виробів; урахування властивостей текстильних матеріалів; вивчення швейного обладнання та способів користування контрольно-вимірювальними засобами та ін. Наявність такого навчально-

пізнавального матеріалу вимагає проведення лабораторно-практичних робіт як дослідницького, так й ілюстративного характеру, а також практичних робіт, у процесі виконання яких вивчаються не тільки пристрої та робота різного швейного обладнання, але й формуються у студентів практичні уміння.

Важлива особливість змісту спеціальних дисциплін – це зв'язок із виробничим навчанням. Фактично предмет "Технологія виготовлення швейних виробів" є двома боками – теоретичним та практичним – єдиного циклу підготовки кваліфікованого працівника. Це вимагає тісних контактів між викладачами і майстрами виробничого навчання, чіткого узгодження навчального матеріалу – його змісту, глибини вивчення, взаємозв'язку і взаємозумовленості, а також координації методів і засобів навчання [2].

Знання і уміння, які становлять зміст спеціальних предметів, мають неоднакове значення для підготовки кваліфікованого вчителя. Серед них основні і другорядні, провідні та допоміжні. Частина знань повинна бути засвоєна в основному на теоретичному рівні, а частина – на прикладному, для їх застосування в практичній діяльності [3]. У зв'язку з цим важливо провести дидактичний аналіз матеріалу спеціальних дисциплін швейного виробництва, виділивши відповідні рівні його вивчення і засвоєння, що характеризують, з одного боку, зміст матеріалу, а з іншого – результати, які повинні бути досягнуті в процесі навчання.

У педагогічній літературі пропонуються різні критерії визначення рівнів засвоєння навчально-пізнавального матеріалу. Ми скористалися характеристикою рівнів засвоєння навчального матеріалу, запропонованою І.Конфедератовим [1]. Він розрізняє п'ять можливих рівнів:

I рівень – розрізнення: студент відрізняє (виділяє) об'єкти, які вивчаються або дії, показуючи тільки загальне знайомство з їх зовнішніми, поверховими характеристиками.

II рівень – запам'ятовування: студент здатний достатньо повно відтворити вивчений матеріал (властивості текстильних матеріалів, їх характеристики, властивості, особливості, склад) без глибокого з'ясування його суті, на рівні запам'ятовування.

На цих рівнях вивчають: завдання предмету; класифікацію і опис загальних методів конструювання, способів технічного моделювання, призначення і застосування швейного обладнання, пристосувань, інструментів; відомості про загальну структуру виробничого процесу тощо.

III рівень – розуміння: характеризується

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com